
[2014-29-RE](#)

CAUSA 2014-29-RE

(Botella Gimenez c/ Principat d'Andorra)

Sentència del Tribunal Constitucional del 15-12-2014 relativa al recurs d'empara 2014-29-RE

Número de registre 385-2014. Recurs d'empara

Sentència del 15 de desembre del 2014

BOPA núm. 71, del 24 de desembre del 2014

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de juliol del 2014, per la representació processal de la Sra. Júlia Botella Gimenez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute de processament i d'empresonament del 20 de maig del 2014, dictat per la Batllia, i contra els autes del 10 de juny del 2014 i del 3 de juliol del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la llibertat i a la jurisdicció, reconeguts als articles 9 i 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs, que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la lesió dels drets fonamentals invocats i que anul·li les resolucions recorregudes;

Vista la Constitució, especialment els articles 9, 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 19 de setembre del 2014;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 17 d'octubre del 2014, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2014-29-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 3 de novembre del 2014, per la representació processal de la Sra. Júlia Botella Gimenez;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Antecedents

Primer

El 20 de maig del 2014, la Batllia va dictar un aute de processament de la Sra. Júlia Botella Gimenez per un delict major continuat de tràfic de droga tòxica estupefaent haixix en gran quantitat (art. 283.1. a) del Codi penal), per un delict menor d'usurpació d'identitat (art. 448 del Codi penal), per un delict de creació, ús i comercialització de document inautèntic (art. 435 del Codi penal) i per una contravenció penal continuada de consum d'haixix (art. 499 del mateix Codi). Va acordar igualment la mesura cautelar de presó provisional, d'acord amb l'article 103, apartats 2 i 6, del Codi de procediment penal.

Segon

La representació processal de la Sra. Júlia Botella Gimenez va presentar un recurs d'apel·lació contra aquest aute per tal com considerava la mesura de presó improcedent i injustificada i per tal com no se li havia notificat formalment la mesura de secret de sumari i l'impediment d'accedir a les actuacions.

El 10 de juny del 2014, el Tribunal de Corts, mitjançant aute, va acordar desestimar aquest recurs d'apel·lació.

Tercer

La representació processal de la Sra. Júlia Botella Gimenez va presentar, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions contra aquest aute per considerar que s'havien vulnerat els seus drets a la llibertat, a la presumpció d'innocència i a la jurisdicció, reconeguts als articles 9 i 10 de la Constitució.

El 3 de juliol del 2014, el Tribunal de Corts va desestimar aquest incident de nul·litat d'actuacions.

Quart

El 28 de juliol del 2014, la representació processal de la Sra. Júlia Botella Gimenez va interposar un recurs d'empara contra les resolucions anteriorment esmentades, per una presumpta vulneració dels drets a la llibertat i a la jurisdicció, reconeguts als articles 9 i 10 de la Constitució.

En primer lloc, aquesta part destaca que dels fets recollits en l'aute de processament mateix, la recurrent a instància d'un altre processat en la mateixa causa va llogar en nom d'aquesta persona un traster, utilitzant l'adreça d'una amiga seva que residia a Espanya. La recurrent va lliurar la tarja d'accés al traster a l'altre processat sense saber quin seria el seu destí ni el seu ús. Així mateix,

reconeix que en diverses ocasions va aturar-se a l'empresa propietària del traster per abonar el pagament en efectiu del lloguer mitjançant un sobre que li havia donat l'altre processat. Fins que, el Servei de Policia va controlar in fraganti aquest processat, així com la parella de la recurrent, carregant paquets d'haixix del traster al seu vehicle.

D'aquests fets la Batllia en dedueix que la recurrent participava del tràfic de drogues i per aquest motiu n'acordava la presó preventiva.

Segons el parer d'aquesta part, la legitimitat de la presó provisional exigeix que la seva aplicació tingui com a pressupòsit l'existència d'indícis racionals de la comissió de l'acció delictiva greu, que existeixin, que s'exposin i que es motivin per arribar a aquesta conclusió, cosa que no ha succeït en aquest cas.

Del fet contrastat de contractar un lloguer per compte i a petició d'un altre, donant una identitat i una adreça falses no permet deduir necessàriament la comissió del delictes major de tràfic de drogues. Per tant, s'ha de preservar la presumpció d'innocència de la recurrent, i per acordar la mesura de presó provisional, que és una mesura excepcional i subsidiària, caldria que la Batllia hagués demostrat suficientment de manera motivada i raonada per quina raó es va acordar aquesta mesura. D'acord amb la jurisprudència constitucional, en cas de dubte raonable sobre la culpabilitat d'una persona, aquest dubte ha de ser favorable a l'encausat (causes 2013-29-RE i 2013-39-RE).

Aquesta part considera que la manca de motivació de l'aute de processament comporta que la jurisdicció ordinària no va valorar ni va ponderar tots els fets i arguments presentats per la part processada.

El Tribunal Constitucional, a la llum del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ha d'analitzar si les premisses, el procés d'inferència i les conclusions assolides són lògicament correctes.

En aquest cas el procés d'inferència no existeix i la conclusió assolida és tàcita o presumpta.

En segon lloc, al·lega que la manca de notificació de l'aute que decreta el secret del sumari comporta la infracció del dret a la defensa i del dret a l'assistència tècnica d'un lletrat. No només es nega el dret a l'accés a les actuacions, sinó que es nega el dret a saber-ne els motius i, per tant, es nega el dret al recurs, ja que no es pot recórrer una resolució judicial si no se n'ha tingut un coneixement previ.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs, que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la lesió dels drets fonamentals invocats i que anul·li les resolucions recorregudes.

Cinquè

El 19 de setembre del 2014, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

En primer lloc, pel que fa a la vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució, considera que només podrà ser objecte d'examen en aquesta via processal sempre i quan aquesta vulneració estigui lligada o es derivi de les altres vulneracions que sí són pròpies d'aquesta via

processal (art. 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials).

En segon lloc, pel que fa a les vulneracions relatives als drets de l'article 10 de la Constitució, manifesta que el Tribunal de Corts ha desenvolupat de manera expressa, detallada i motivada els arguments en base als quals va considerar adequada la mesura cautelar de presó provisional, pel fet que els elements objectius continguts en l'acte de processament no són meres sospites, sinó que constitueixen indicis racionals de criminalitat suficients per motivar i justificar tant el processament com la presó provisional, ateses les circumstàncies de producció dels fets posades en relació amb les circumstàncies personals que envolten la recurrent i que, segons el parer del Tribunal de Corts, s'encabeixen en els supòsits previstos en els apartats 2 i 6 de l'article 103 del Codi de procediment penal.

De manera concreta pel que fa a la vulneració del dret a la presumpció d'innocència de la recurrent recorda la jurisprudència mateixa del Tribunal Constitucional (causa 2012-10-RE) i destaca que la recurrent ha de ser considerada innocent fins que un tribunal en declari la seva culpabilitat, tanmateix els òrgans judicials han de poder "*desplegar l'activitat que els hi ha estat legalment atribuïda de cercar proves sobre els fets i les responsabilitats corresponents i de prendre les mesures cautelars necessàries per tal de permetre i no perjudicar la investigació*" afegint que "*A l'hora de valorar (...) les vulneracions de la presumpció d'innocència no es pot menystenir el fet fonamental que aquesta presumpció té una intensitat menor en la fase d'instrucció en el marc d'unes diligències prèvies que en la fase de judici.*"

Sisè

El 17 d'octubre del 2014, el Tribunal Constitucional va admetre a tràmit aquesta causa, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a la part recurrent per tal que presentés les al·legacions que estimés pertinents.

Setè

El 3 de novembre del 2014, la representació processal de la Sra. Júlia Botella Gimenez va presentar un escrit d'al·legacions en què reitera les seves al·legacions i pretensions manifestades en l'escrit de recurs d'empara.

Vuitè

El 13 de novembre del 2014, el Ministeri Fiscal, i, el 20 de novembre del mateix any, la representació processal de la Sra. Júlia Botella Gimenez van presentar els seus escrits de conclusions en què reproduïen les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

Aquest recurs d'empara s'articula al voltant de l'al·legació de la vulneració de dos drets, el dret a la llibertat (article 9 de la Constitució) i el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució). Aquestes vulneracions s'analitzaran de manera concomitant en la mesura en què estan, en aquest cas, íntimament vinculades. Efectivament, la recurrent considera que la seva detenció provisional no es basa en unes presumpcions d'infraccions suficientment establertes per la batlle, ja que aquesta no va motivar de manera suficient la seva decisió de decretar la seva presó provisional.

La recurrent al·lega una altra vulneració que afecta un aspecte precís del dret protegit a l'article 10.2 de la Constitució, concretament el dret a la defensa. Addueix que l'aute que va decretar el secret de sumari no li va ser notificat degudament.

Analitzarem aquests dos punts de manera successiva.

Segon

Aquest Tribunal Constitucional ja ha tingut l'ocasió de pronunciar-se sobre la importància del dret a la llibertat en el marc del sistema constitucional andorrà. Efectivament, es va declarar que, "*sobre la base d'una interpretació sistemàtica del text constitucional, és evident que la llibertat és alhora un dret (article 9.1) i un principi interpretatiu, tant de l'ordre jurídic andorrà en la seva totalitat (articles 1.2 i 3.2), com en particular dels drets i de les llibertats establerts en el títol II de la Constitució (article 6.2)*" (FJ quart de la sentència del 7 de setembre del 2013, recaiguda en la causa 2013-4 i 8-RE).

S'han d'examinar els fets d'aquesta causa tenint en compte la importància de la garantia d'aquest dret substancial que és el dret a la llibertat, per tal de saber si la interpretació i l'aplicació de les normes penals pertinents en aquest cas, han estat realitzades respectant el principi de proporcionalitat, "*és a dir, d'acord amb les finalitats constitucionals que justifiquen aquesta mesura i evitant sacrificis desproporcionats del dret a la llibertat personal*" (FJ quart de la sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-31-RE i FJ primer de la sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-35-RE).

Així doncs, a l'hora de seleccionar, d'interpretar i d'aplicar aquestes normes cal tenir present que en la regulació i en l'aplicació de les causes que poden donar lloc a la presó provisional estan en tensió dos principis fonamentals com són el deure indeclinable de l'Estat de perseguir eficaçment els delictes, i al mateix temps, el de garantir la llibertat dels ciutadans que l'article 1.2 de la Constitució ha convertit en principi inspirador de l'acció de l'Estat. S'ha de tenir en compte, a més, que la presó provisional suposa la privació de llibertat d'una persona que no ha estat declarada culpable i que, en conseqüència, cal considerar innocent. Per això en tots els ordenaments del nostre entorn aquesta mesura sol considerar-se d'aplicació excepcional, subsidiària, provisional i proporcionada a la finalitat perseguida, de manera que quan s'ha d'aplicar per tal de garantir la persecució dels delictes, aquesta aplicació s'ha de produir amb el mínim sacrifici possible del dret a la llibertat (FJ quart de la sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-31-RE).

Tercer

Sobre la base del cànon de constitucionalitat establert per aquest Tribunal, es conclou que l'examen

de l'aute de processament adoptat per la batlle de la Secció d'Instrucció núm. 3, del 20 de maig del 2014, respon a aquestes exigències. La jutge penal de la primera instància va, en primer lloc, inventariar molt clarament totes les proves que, *prima facie*, li van permetre inculpar la recurrent, així com els altres presumptes coautors d'infraccions greus. L'inventari precís i exhaustiu del conjunt dels elements, li va permetre, lògicament, fonamentar la decisió de presó provisional sobre la base de l'apartat 2 (possibilitat de sostracció de la justícia) i de l'apartat 6 (necessitat de preservar el bon desenvolupament de la instrucció) de l'article 103 del Codi de procediment penal. És clar que la gravetat dels fets i, de manera subsegüent, la gravetat de les penes incorregudes són elements que poden permetre inferir que la recurrent, resident andorrana -però de nacionalitat espanyola- podria fugir del Principat. Així mateix, la detenció provisional de la recurrent (com la dels dos altres presumptes coautors de delictes greus) és per la batlle una mesura que li permetrà dur a terme les mesures d'instrucció (com la verificació dels comptes bancaris dels inculpats i l'examen de les seves comunicacions).

Quart

Per consegüent, d'això se'n desprèn que la importància de les proves obtingudes (la més important de les quals va ser obtinguda arran d'un delicte flagrant) va donar la possibilitat a la batlle instructora de justificar degudament la presó provisional de la recurrent sobre la base d'una argumentació que no conté llacunes manifestes.

Cinquè

Pel que fa a l'al·legació sobre la manca de notificació de l'aute del 18 de maig del 2014 que decreta el secret de sumari, de l'examen de les actuacions es desprèn que aquesta al·legació no pot prosperar.

Efectivament, el secret de sumari va ser notificat a la recurrent en un primer temps verbalment pel Servei de Policia; després, en un segon temps, davant la batlle instructora quan aquesta estava degudament assistida per un advocat d'ofici.

El "*Considerant Segon*" de l'aute del 10 de juny del 2014, dictat pel Tribunal de Corts és perfectament clar sobre aquest punt "*Pel que fa al secret de les actuacions, aquest fou acordat segons consta, per Aute de data 18 de maig del 2014 i contràriament al que al·lega la recurrent, sí que li fou degudament notificat, sempre assistida de lletrat. Així, consta que li fou notificat no només pel Servei de Policia abans de procedir a la seva declaració (foli 109) sinó també a la Batllia en la diligència d'informació de drets (foli 214) i subsegüent declaració (foli 215) efectuada, sempre com s'ha dit, amb assistència lletrada, raó per la qual aquest motiu de recurs haurà de ser igualment desestimat, podent l'aute de secret desplegar tots els seus efectes sense que això suposi indefensió com pretén la part recurrent.*"

De tot això que s'acaba d'exposar, el Tribunal Constitucional considera que no s'han vulnerat els articles 9 i 10.1 de la Constitució analitzats de manera combinada ni l'article 10.2 de la mateixa norma examinat aïlladament.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la

HA DECIDIT:

Primer

Declarar que no s'ha vulnerat el dret a la llibertat, establert a l'article 9 de la Constitució, ni els drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Segon

Desestimar l'empara sol·licitada per la Sra. Júlia Botella Gimenez.

Tercer

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra. Júlia Botella Gimenez, al president de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 15 de desembre del 2014.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Isidre Molas Batllori

Vicepresident

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat